

Kabinet kleurt Wageningse koeienmest bij

De dierlijke mestproductie in Nederland is een zaak van groot overheidsbelang. Mest wordt behalve als een belangrijke voedingsstof voor de bodem, ook steeds meer gezien als gevaar voor het milieu en potentiële conflictstof in de contacten met de Europese Commissie. Daarom vindt een constante en nauwkeurige monitoring plaats van alle wijzigingen in de mestproductie. Ook worden de zogenoemde excretieforfaits (de wettelijk vastgestelde mestproductie per koe, in autotermen: de emissienorm) voor de verschillende diersoorten en categorieën daarom regelmatig geactualiseerd, maar niet altijd en niet alle forfeits. De politiek besloot wetenschappelijke inzichten naast zich neer te leggen, omdat die niet passen in het beleid.

Niet alle dieren zijn gelijk, zo blijkt uit stukken van het ministerie van LNV die door voormalig boerenbestuurder Jan Cees Vogelaar zijn opgevraagd met een beroep op de Wet open overheid (Woo).

Het blijkt ongemakkelijk als de uitkomsten van gevraagd onderzoek haaks staan op de politieke wensen. De inzet van het kabinet is vooral de laatste jaren op extensivering van de melkveehouderij, maar uit Wageningse onderzoek blijkt overduidelijk dat biologische en normale, maar laagproductieve dieren veel meer mineralen uitstoten dan hoogproductieve dieren.

In januari 2020 vond daarom wel een actualisering plaats voor een hele reeks diersoorten, maar niet voor de biologische melkveehouderij en ook niet voor de gewone melkveehouderij. Een actualisering zou wel logisch zijn, vonden colleges van

deskundigen. Gewoonlijk wordt elke drie tot vijf jaar geactualiseerd en nu was een goede actualisering des te meer nodig, vanwege een kritisch rapport van Wageningen Livestock Research (N- en P-excretie melkvee; 2019) en omdat de Tweede Kamer er ook naar vroeg. Er waren evenwel aarzelingen. Zo moest de biologische melkveehouderij als 'extensief en duurzaam paradepaardje' uit de wind worden gehouden. De (negatieve) gevolgen voor deze sector mochten niet te groot worden, zo oordeelden ambtenaren en LNV-minister Schouten blijkens openbaar gemaakte verslagen.

MOTIE D66 EN CU

De gangbare melkveehouderij dreigde juist te veel baat te hebben bij een actualisering, omdat er bij toepassing van de meest actuele cijfers 3,8 miljoen kilo extra fosfaat zou zijn ►

cijfers over

Het kabinet wil niet dat hoogproductieve en laagproductieve koeien op hun werkelijke waarde worden geschat, als het gaat om de uitstoot van fosfaat en stikstof (respectievelijk 7% minder en 8% meer uitstoot). Dat past niet in het beleid.

Foto: Shutterstock/Clara Bastian

te benutten, en ongeveer 2 miljoen kilo stikstof. Er zouden meer dieren kunnen komen en dat was ongewenst (ook al zou de milieubelasting dus niet toenemen). Om dezelfde reden werd geen uitvoering gegeven aan een motie van D66 en CU om nieuwe forfaits bij te maken voor extra hoogproductieve dieren. De motie zou het tegenovergestelde bereiken van wat de indieners ermee beoogden: hoogproductieve melkveehouderij ontmoedigen.

VASTE EXCRETIENORM STIKSTOF

Het verhaal wordt nu even technisch, maar voor biologisch melkvee geldt sinds 2010 een vaste excretiernorm voor stikstof, los van de vraag hoeveel voer er in die koe gaat en hoeveel melk eruit.

Voor fosfaat is de excretiernorm wel afhankelijk van de melkproductie. Deze situatie geeft de biologische sector een groot voordeel ten opzichte van de gewone landbouw. Bij de discussie over aanpassing van de excretieforfaits werd voorgesteld om de stikstofnorm voor biologische melkkoeien ook afhankelijk te maken van de melkproductie. Volgens de Wageningse deskundigen een logische

keuze. De biologische sector verzette zich daar hevig tegen en vond daarbij minister Carola Schouten aan zijn kant.

NORMEN REGELMATIG GEACTUALISEERD

Voor gangbaar melkvee bestaan al langer productie-afhankelijke excretiernormen en die worden ook regelmatig geactualiseerd om in de pas te blijven met de feitelijke ontwikkelingen. Dat komt omdat rantsoenen, de houderij en ook de genetica voortdurend veranderen en koeien ook meer melk produceren.

Sinds 2015 wordt gediscussieerd over weer een nieuwe actualisatie. De politiek was daar ook wel voor te vinden, vanuit de gedachte dat er misschien wel aangrijpingspunten in waren te vinden om een gewenste extensivering van de houderij beter te kunnen onderbouwen. Toch is er nu al bijna 8 jaar geen actualisatie meer geweest. Er zijn wel uitkomsten, maar er wordt niets mee gedaan. Een nieuwe doorrekening toonde namelijk aan dat de ruim 30% laagproductieve koeien tot zo'n 8% meer fosfaat en stikstof uitstoten dan waar nu mee wordt gerekend, terwijl de bijna 70% hoogproductieve koeien juist tot zo'n

7% minder uitstoten – omdat ze hun voeding efficiënter gebruiken. Zie figuur 1 van Wageningen UR, zoals weergegeven in de stukken.

POLITIEK PAST HET NIET

Deze uitkomsten veroorzaakten onrust op het ministerie. Opdrachten werden uitgezet om de uitkomsten bij te sturen en 'onzekerheidsanalyses' te maken. Er werd in de Woo-stukken onder meer ook geopperd om de hoogste uitkomsten aan beide kanten van het emissiespectrum vast te zetten, zodat het eindresultaat ook minder erg zou zijn, maar de feiten logen niet. Uiteindelijk werd besloten om de actualisering gewoon maar niet door te voeren, ook volgend jaar niet. Het paste politiek gezien niet.

Het verandert de realiteit niet, maar wel hoe boeren worden afgerekend op hun milieuprestaties, zowel op nationaal niveau als in Brussel. Zouden koeien en/of veebedrijven de maat worden genomen volgens hun werkelijke prestaties, dan zou Nederland qua mestbeleid niet zo beroerd in beeld zijn in Brussel en was er wellicht ook minder gedoe geweest rond de jongste derogatie (zevende actieprogramma Nitraatrichtlijn). ■

Figuur 1. Gemiddeld verschil in forfaitaire fosfaatproductie per bedrijf tussen de productie bij de voorgestelde forfaits en de fosfaatproductie bij de huidige forfaits.

